

“L'espai que la nostra professió no ocupa, l'ocupa un altre, no queda buit”

Entrevista a **Conchita Peña Gallardo**

Degana del Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya

“The place that our profession does not take, is taken by another, it is not left empty”

Interview with Conchita Peña Gallardo. Dean of the Official College of Social Work in Catalonia

Rosa M. Ferrer Valls¹

Conchita Peña Gallardo és l'actual degana del Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya (TSCAT). Ocupa el càrrec des del juliol del 2017.

Diplomada en treball social per la Universitat de Barcelona, té un màster en mediació i resolució de conflictes en les organitzacions de salut i pèrit social. Ha participat com a docent de formació contínua i col·laborat amb la universitat en la formació dels futurs treballadors socials.

Conchita Peña té més de 25 anys d'experiència en l'àmbit sanitari hospitalari dins l'Hospital Universitari Vall d'Hebron. La seva trajectòria professional abasta des de l'atenció directa a pacients i familiars en unitats mèdiques d'alta especialització fins a la gestió del treball social i l'atenció a la ciutadania.

Actualment, desenvolupa tasques d'alta direcció a l'equip directiu del Campus Hospitalari Vall d'Hebron com a directora d'Atenció a la Ciutadania i Treball Social, i també és responsable del voluntariat hospitalari, de la gestió de la participació ciutadana i l'associacionisme i de les relacions amb la comunitat.

Forma part del Comitè d'Ètica Assistencial de l'Hospital Vall d'Hebron i del Comitè d'Ètica de Serveis Socials de Catalunya, i fins a la presa de possessió com a degana, va ser la presidenta del Consell de Deontologia Professional del TSCAT.

Per citar l'article: FERRER VALLS, Rosa M. Entrevista a Conchita Peña Gallardo. Degana del Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya. *Revista de Treball Social*. Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya, agost 2017, n. 211, pàgines 157-165. ISSN 0212-7210.

¹Treballadora social i periodista. Directora de la RTS.

Conchita Peña Gallardo is the current Dean of the Official College of Social Work in Catalonia (TSCAT) since July 2017.

She has a Diploma in Social Work in the University of Barcelona and a master's degree in Mediation and Conflict resolution in Health organizations and Social Expertise. She is a teacher in long life learning courses and collaborator of the University in the training of future social workers.

Conchita Peña has more than 25 years of experience in the hospital health field, specifically in Vall d'Hebron University Hospital. Her professional career has been involved in services such direct attention to patients and family members in highly specialized medical units and the management of Social Work and Citizens Attention.

Currently, she develops senior management tasks in the Vall d'Hebron Hospital Management team as Director of Citizenship and Social Work Assistance and she is also responsible for the Hospital Volunteering, the Management of citizen participation and relations with the Community.

She was a member in the Committee of Ethical Assistance of the Hospital Vall d'Hebron, the Committee of Ethics of Social Services of Catalonia and until she took possession as Dean, she was the president of the Council of professional Deontology of the TSCAT.

Sense esperar el cents dies de rigor, el 20 de setembre entrevistem Conchita Peña, nova degana del nostre col·legi professional. Ens sembla important poder parlar amb ella per conèixer-la de més a prop: saber què la va motivar a presentar-se, com ha viscut els seus primers dies des que els col·legiats i col·legiades li van fer confiança i quina visió té de les treballadores i treballadors socials i de la professió.

Agraïm a la Conchita que ens rebí tan aviat. Ella, molt amablement i de manera distesa, contesta totes les nostres preguntes amb estil directe i ganes de comunicar les seves opinions.

■ RTS: Què et va motivar a presentar-te?

Conchita Peña: Em vaig col·legiar quan vaig acabar la carrera i he estat vinculada sempre d'una manera o d'una altra a l'activitat col·legial, però no m'havia plantejat mai presentar una candidatura a la Junta. El 2012 va ser l'any que hi vaig participar més directament, a través del Consell de Deontologia, en coherència amb els meus centres d'interès. Llavors, d'alguna manera vaig començar a tenir contacte amb la Junta, amb la Núria Carrera, amb la Marga García i també amb en Juan Manuel Rivera.

D'altra banda, a la feina, a l'hospital, feia uns quants anys que havia començat a exercir un càrrec directiu. Amb les dinàmiques de funcionament i els posicionaments jo em trobava còmoda, i quan em van proposar encapçalar la candidatura a degana, tot i que, per raons personals, vaig necessitar un temps per madurar-ho, de sobte vaig connectar amb una possibilitat que em va portar a dir-me: "Bé, m'hi presento".

Estic contenta de la decisió presa, i això que vaig donar-hi moltes voltes, sobretot pensant en si era compatible amb la feina. No volia que l'organització se'n ressentís. Però a mesura que hi anava pensant, em veia més en la situació. I vaig entomar-ho amb molta, molta il·lusió. També hi ha una part personal, formar part de la Junta suposa un creixement i un aprenentatge bestials. En l'àmbit de salut m'he pogut desenvolupar força bé i no és que hagi tocat sostre, perquè segur que no és així. Tenia ganes de conèixer altres àmbits i la visió dels professionals de treball social que s'hi dediquen. I també d'enfocar la professió des de la relació amb la societat i amb els moviments "polítics". Era una cosa que em venia de gust, veure què es podia fer.

■ **Un cop ja com a degana, hi ha alguna cosa que t'has trobat que no t'hauries imaginat o que no t'esperaves?**

Sí. És un col·legi potent. Des de fora, pot fer la impressió que els treballadors socials són d'un perfil de persones que van fent, que van fent la seva. Que no ens valorem prou. I quan he entrat en aquest col·legi, m'he adonat que aquest col·legi té potència, té prestigi i té presència. Ho intuïa, però no m'imaginava fins a quin punt. Tinc el correu col·lapsat, no per mi, sinó pel que represento, em volen conèixer. Volen presentar-se, persones del dia a dia: col·legues, professionals i també gent que té llocs de rellevància en la societat i que poden ser estratègics en un moment donat per col·locar a la professió.

■ **És un bon descobriment.**

Sí, és un bon descobriment. La Núria m'havia posat en antecedents, i la Junta, per descomptat, però fins que no ho veus no ho penses.

■ **A l'hora d'aplicar el vostre programa, a què doneu prioritat?**

Mira, justament a la Junta Permanent d'avui hem parlat d'aquest tema perquè com que l'activitat del col·legi és important, el dia a dia és el que marca l'agenda. La Junta va prendre possessió al juliol, però de fet van començar les vacances i quan vam tornar vam estar immersos amb el tema dels atemptats. És per això que no ha sigut fins aquests últims quinze dies de setembre que la Junta ha començat a

funcionar com a tal. O sigui que ens falta una reunió estratègica de planificació dels nostres objectius.

Què és prioritari? Hi ha un tema molt transversal, que és com incloure la perspectiva de gènere dintre de l'organització, fins ara no l'hem abordat i ho volem fer. També tenim pendent el tema de l'obligatorietat o no de la col·legiatura, que no és prioritari però si preferent. I també tot el que té a veure amb les polítiques de posicionament del col·legi en la presa de decisions de les polítiques socials. Continuar estant molt presents en la renda garantida és un mèrit de la ciutadania i del Col·legi. La llei ja hi és, però ara falta tota la implementació, ens queda molt de recorregut. Potenciar el protagonisme de les delegacions territorials perquè estan creixent molt i tenen potència. Hem d'establir unes dinàmiques relacionals internes nostres i visibilitzar més els territoris, seria una altra de les línies. Pel que fa al calendari, la planificació i els objectius, a l'octubre tindrem una junta extraordinària de la permanent per fer tot el *planning* i desenvolupar les activitats.

- **La participació de la col·legiatura en l'activitat del Col·legi ha augmentat molt en aquests darrers anys. Però potser encara falta motivar els professionals més joves. Heu pensat alguna cosa?**

Hem pensat com podem modificar la imatge que té la col·legiatura. Els treballadors socials i potencials treballadors socials, quina opinió tenen del que s'està fent i de la tasca que ha de fer un col·legi professional? Perquè la visió que vas captant de la gent que no té una participació activa és que som un centre productor de serveis. S'acosten al Col·legi si hi ha un servei a canvi, és la idea general. Però això se li ha de poder donar la volta perquè aquesta no és la funció única ni prioritària. Hem de trobar alguna estratègia per poder modificar aquesta visualització. L'única manera és estar molt oberts i molt presents, que el Col·legi sigui fàcilment accessible, que la gent tingui moltes ganes de venir. Potser amb una cosa molt simple, com accions concretes amb el tema de la precol·legiació, muntar actes d'acollida d'estudiants de l'últim any de formació perquè puguin conèixer el Col·legi amb anticipació, treballar protocols d'acollida i evidentment continuar amb les accions de visualització que el Col·legi està fent amb molta transparència.

- **El dia de la teva presentació vas dir que cal professionalitzar el treball social. M'agradaria que concretessis una mica més aquesta afirmació.**

No vol dir que el col·legi no sigui professional, però ens ho hem de creure. La meua percepció és que hi ha molts professionals a qui encara els falta aquest punt d'empoderament.

La meua percepció és que hi ha molts professionals a qui encara els falta aquest punt d'empoderament

No davant la feina que fan, que la fan molt ben feta, no estic qüestionant ni de bon tros la feina a nivell tècnic, però davant de les estructures de les organitzacions, de la visió que pot tenir la societat d'un tècnic en treball social, de portes enfora, no tenim l'empoderament necessari. Quan parlo de professionalitzar ho faig més de cara a l'exterior, com a col·lectiu. Per exemple, es tracta de fer arribar la idea a altres professionals que un diagnòstic social només el pot fer un treballador social. Aquest posicionament, avui dia, encara no el tenim en tots els àmbits.

■ **Com veus la professió en aquests moments? Quins són els seus punts forts i quins s'haurien de millorar?**

Ara potser diré una banalitat. Un punt fort que tenim en aquests moments que és absolutament conjuntural, és que l'àmbit social està de moda: parlar de l'àmbit social, de la vulnerabilitat, de la pobresa. Perquè són problemes reals i són greus. Els temes socials resulten els punts més febles de les nostres comunitats i tenim moltes professions, que no són el treball social, que obren camí en aquest vessant. Soc partidària de sumar i no de restar i no dir allò de "això és meu i aquí no hi entra ningú", però sí que és cert que tinc la sensació que molts cops envaeixen competències. Aquell

espai que la nostra professió no ocupa, l'ocupa un altre, no queda buit. En això hem de ser àgils, aquí també entra en joc la professionalització. Això es retroalimenta. Com hi podem lluitar? Formació, formació i formació. Professionals experts i especialitzats.

■ **Precisament el Col·legi ofereix formació; quina formació creus que és més important o què manca més als professionals? Aquesta la dona el Col·legi?**

La qüestió de l'ètica és un tema que, freqüentment, els treballadors socials porten fluix. No a nivell teòric, però sí en l'aplicació a la vida diària i en la pràctica de la presa de decisions. Per a mi és un tema transversal i fonamental que evitaria situacions d'estrès en molts professionals. I no parlo de mala praxi, perquè hi ha gent molt bona i amb molt sentit comú. Però hem de passar del sentit comú a la pràctica consolidada d'uns valors.

Nosaltres podem fer propostes, però també ens agradaria que els col·legiats fessin peticions, quins són els temes d'interès, per poder explorar. El tema d'emergències, peritatge, mediació, supervisió, etc. Són coses innovadores en las quals estem avançant força. Però també està en el nostre programa fer coses transversals des del punt de vista de la deontologia, tot el que té a veure amb la confidencialitat de dades, la gestió de documentació. Aquí hi ha recorregut.

■ **Amb la Junta anterior es va apostar molt per la presència del Col·legi en els mitjans de comunicació. Continuareu aquesta línia?**

Sí, seguirem en aquesta línia. Crec que avui dia no podem obviar que les coses funcionen d'aquesta manera. No és que ens vulguem vendre, però és que realment fem moltes coses. No és només que el Col·legi hagi d'estar per aparença, és que les organitzacions que tenen treballadors socials compromesos haurien de potenciar molt més la seva presència als mitjans. Són professionals que aporten un gran valor a les organitzacions.

■ **Sobre els greus atemptats de Barcelona i Cambrils. Hem pogut llegir a la premsa, que les escoles s'han preparat aquest començament de curs per poder treballar amb els alumnes sobre el que ha passat i com cal intervenir sobre els prejudicis i la intolerància. Tu creus que des del treball social es pot fer una reflexió sobre el que podem aportar nosaltres?**

Crec que aquí està sorgint una nova realitat. Podem fer res com a professió? Podem fer intervenció. Quant a l'organització de la societat i de la relació amb altres departaments,

Les organitzacions que tenen treballadors socials compromesos haurien de potenciar molt més la seva presència als mitjans. Són professionals que aporten un gran valor a les organitzacions

què podem fer? Això s'hauria de pensar. Crec que en realitat moltes de les entrevistes que ens van demanar al Col·legi van ser arran d'una carta d'una pedagoga de Ripoll. Què fem els treballadors socials per detectar la radicalització d'un individu en el col·lectiu de gent jove? Això és una "nova patologia" que ha sortit i que hem d'examinar des de la prevenció. I des de la salut de l'àmbit de la família i de la integració social. No tant des del vessant punitiu i de denúncia de determinades situacions, perquè això correspon a altres àmbits. No correspon a l'àmbit ni del treballador social ni dels serveis socials. Això és un tema que correspon més a la Conselleria, però podem conèixer com es desenvolupa, quins indicadors de risc hi ha, quins nens són els que estan patint una situació de risc, nens que no deixen de ser víctimes. És molt dur dir que un terrorista jove és una víctima, però potser ens hem de parar a pensar en això.

Aquestes són noves realitats i no podem negar-les. Hem de ser allà on puguem aportar valor i resolució a determinades situacions, però hi ha molt recorregut per fer, molt.

■ **Aquest any el nostre Col·legi liderarà el III Congrés de Serveis Socials Bàsics. Com veus aquesta oportunitat de tornar a col·laborar amb altres col·legis professionals?**

És la via, ho veig molt positivament. És una oportunitat per veure la percepció de l'altre. De l'altre amb qui, a més a més, has d'establir aliances. Perquè en l'abordatge integral de la situació de les persones, hi ha parts on nosaltres no hi arribem perquè la nostra formació és una altra. Aquest compartir amb altres professions per coordinar i per fer una atenció correcta a mi em sembla perfecte. I també m'agrada copsar com veuen els altres col·lectius determinades intervencions des de les seves perspectives.

M'agrada copsar com veuen els altres col·lectius determinades intervencions des de les seves perspectives

■ **En el número 206 de la RTS vam tractar en un monogràfic l'"Atenció integral social i sanitària". És un tema que continua sobre la taula. Ens agradaria saber la teva opinió. Com es viu des del Col·legi aquesta qüestió?**

És una qüestió polèmica i jo tinc el cor dividit. És un tema que a mi em dol personalment. Per a mi hi ha dos nivells d'anàlisi d'aquesta situació. Quan parlem de la integració social i sanitària el debat hauria d'estar posat per sobre de la nostra professió. Hauria d'estar posat a nivell polític, en el diàleg que estableixen en concret dues conselleries o dos estaments públics. Hauria d'estar allà, decidir com ho volen fer, quin és el model que volen desenvolupar i arribar a un consens. El debat hauria d'estar allà. Jo soc pro aquest model, perquè penso que pot ser un model molt interessant, que posa a la persona en el centre i fa un abordatge des de dues mirades de les raons per què una persona malalta té

problemes socials i una persona amb problemes socials, emmalalteix. Des del punt de vista del treball social, a mi m'agradaria sumar. No es tracta de treure cap competència a ningú i que ningú faci millor una cosa que l'altre. Són dos àmbits d'especialització diferenciats. No crec que hi hagi cap altra professió, que jo sàpiga, que no valori tenir professionals amb diferents especialitzacions. Llavors des d'aquest discurs, crec que existeixen les especialitzacions en treball social i que el camí que hauríem de fer és anar cap aquí perquè és cap a on van totes les professions. Quan parlem de la professionalització del treball social, possiblement si fem una anàlisi, hi ha elements diferencials en la forma d'intervenir de cada àmbit i que hauríem de sumar. Hauríem de ser un col·lectiu fent una pinya davant d'aquesta situació. Després, evidentment, intervenen les qüestions laborals, econòmiques, de competències i anem pujant cap amunt, però el problema no hauria de ser tant a baix. Aquesta és la meva opinió.

La postura del Col·legi és de sumar, evidentment. I és una postura que defensa que allà on hi pugui haver un treballador social que ocupi un lloc de feina amb unes competències del nostre àmbit, allà hi ha de ser.

■ I parlant de la revista. Com veus el paper de la RTS?

He de dir que en soc subscriptora des de l'any de la catapum. Les tinc totes al despatx perquè a casa meua ja no tinc espai per posar-les. En aquest sentit soc una mica de l'antiga escola. A mi m'agraden els llibres, m'agrada el paper i la digital em costa més de mirar-me-la si no és que estic buscant un tema en concret. Abans me les fullejava totes. Però no és qüestionable que s'ha de fer digital.

■ La RTS sobre "la mort" ens la demanen molt en paper.

És un dels grans temes. A mi m'ha agradat sempre la revista perquè a més és una cosa molt nostra, molt identificativa de la nostra professió. Per mi és una font de descobriment, de consulta, de descobrir altres professionals que fan coses interessants i de qualitat. És complicat mantenir tan bona qualitat i encertar en els temes després de tants anys de publicació.

Mira, pel que fa a la revista en paper, a vegades penses que es podria fer amb un format de més disseny, potser amb més colors, però tal com és la identifiquem. Per mi té personalitat, jo no la canviaria gaire. M'agrada la lectura, m'agraden els llibres, crec vincles amb els llibres.

■ Ara hem començat a treballar en el número que tractarem sobre el poder. M'agradaria preguntar-te si creus que és bo que els treballadors i les treballadores socials ocupin llocs de poder.

Sí, i tant, i tant.

A mi m'ha agradat sempre la revista perquè a més és una cosa molt nostra, molt identificativa de la nostra professió

■ Per què?

Bé, per poder fer-nos visibles, per poder professionalitzar-nos hem de ser als llocs on es prenen les decisions. Quan tu no ets als llocs on es prenen les decisions, altres les prenen per tu. Vull dir que hi ha professions que tenen un camí amb molt de recorregut, que tenen molt de prestigi social i potser no els cal. Però en el nostre cas és fonamental. Puc parlar de la meva experiència. Jo no considero que ocupi un lloc de poder, parlo de la feina, però sí que soc a prop dels llocs estratègics on es prenen les decisions i puc fer visible i aconseguir moltes més coses, que no des de la base. Des de la base hem de fer altres coses. Jo crec que no ens ha de fer por i a més no entenc per què no hauríem de ser-hi.

■ Una pregunta molt relacionada amb el teu currículum, el poder i l'ètica van sempre junts?

Haurien d'anar junts, però no sempre és així. De fet estic a l'equip directiu de l'hospital i fa quinze anys que pertanyo al comitè d'ètica, concretament de bioètica de l'hospital. L'altre dia em van preguntar si volia continuar estant-hi vinculada perquè pensaven que la meua perspectiva com a treballadora social era fonamental, fins al punt que el comitè havia canviat l'anàlisi dels conflictes que es plantejaven. L'ètica l'aplico a tot arreu.

El poder no és només estar a un lloc estratègic, són moltes altres coses.

■ Abans d'acabar. Ens vols comentar alguna cosa a l'equip de la RTS? I als col·legiats i col·legiades?

A l'equip de la revista, vull felicitar-vos. Vull felicitar-vos perquè no és una tasca fàcil. Requereix treballar molt i amb rigor. Estaré encantada de compartir amb vosaltres l'espai que necessiteu.

A la col·legiatura els diria que necessito una mica més de temps, tot just acabo d'aterrar. Però estic molt contenta de poder dedicar part del meu temps al Col·legi, encara que sé que durant la meua tasca, o en algun posicionament del Col·legi, hi haurà crítiques o serà qüestionada. Animo a la gent a fer-ho perquè, si no, no creixerem. Em sento molt acompanyada per la Junta i per la gent del Col·legi i també per molts i moltes col·legues amb qui fa temps que fem camí junts i sé que hi són. I els ho agraeixo molt perquè sense aquesta empenya tampoc m'hauria arriscat, però sóc aquí.